

אֲשֶׁר לֹא-יְמוּל' אֶת-בְּשַׂר עֶרְלָתוֹ וְנִכְרְתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ אֶת-בְּרִיתִי וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-אַבְרָהָם שְׁרִי אֲשַׁתְּךָ לֹא-תִקְרָא טו הַפֶּר: טו אֶת-שְׁמָה שְׁרִי כִי שָׂרָה שְׁמָה: וּבִרְכָתִי אֹתָהּ וְגַם נִתְּתִי מִמְנָה לְךָ בֵּן וּבִרְכָתִיהָ

דלא יגור ית בקרא דערלתייה, וישתציי אנשא ההוא מעמיה, ית קנמי אשני: טו. נאמר יי לאברהם, שרי אתתך, לא תקרי ית שמה שרי, ארי שרה שמה: טז. נאברך יתה, נאף אתין מניה, לך פרי, נאברכנה

רס"ג (טז) וגם נתתי, ואתן. וברכתיה והיתה לגוים, ואברכנו ויהיה ממנו גוים. ממנה יהיו, ממנו יצאו.

חזקוני (טו) שרי כי שרה שמה, אמר רבי יהושע בן קרחה יו"ד שנטל הקב"ה משרי נחלק לשנים חציו לאברהם וחציו לשרה¹⁰. (יז) ויאמר בלבו, ברשעים¹¹ נאמר "בלבו": ויאמר עשו בלבו (להלן כז מא), ויאמר המן בלבו (אסתר וו), ובצדיקים נאמר "על לבו": וישם דניאל על לבו (דניאל א ח), וישת דוד את הדבר על לבו¹², ללמדך שלבם של צדיקים מסור בידם, אבל הרשעים מסורים ביד לבם. ומה שכתוב כאן "בלבו", לפי שבדבר הזה היה 10 ב"ד מו. א. 11 שם לר. יא. 12 אין פסוק כזה. בב"ד שם הובא: ויאמר דוד אל לבו" (ש"א כז. א) וראה שם כא. יג.

ספורנו (טז) וברכתיה, בהריון וכלידה ובגידול הבן שלא בצער, היפך קללת חוה באמרו "בעצב תלדי בנים" (ג טו). ואמר ששרה תהר תוליד ורגל את בנה שלא בצער, כאמרם⁶⁴ "אשר פדה את אברהם (ישעי' כט כב), שפדאו מצער גידול בנים". (יז) הלבן מאה שנה יולד. אף על פי שאפשר שתתעבר האשה אחרי ימי בחרותה, זה יקרה לה במשכב אדם בחור, אבל לא במשכב אדם זקן. הכת תשעים תלד, במשכב שום אדם, אפילו בחור⁶⁵. 64 סנהדרין יט ב וע"ש ברש"י ותוספות. 65 אברבנאל.

זכר לנבקה¹³. אשר לא ימול, משיגיע לכלל עונשין ונכרתה, אבל רש"י אביו אין עונש עליו¹⁴ כרת אבל עובר בעשה. ונכרתה הנפש, הולך עירי¹⁵ ומת קודם זמנו.

(טו) לא תקרא את שמה שרי, דמשמע "שרי" לי ולא לאחרים, כי שרה סתם שמה, שתהא שרה על כל¹⁶. (טז) וברכתי אותה, ומה היא הברכה, שחזרה לנערותה¹⁷, 13 שם קח. א. [14] ליתא בד"ר. 15 השהו רש"י שכת כה, ב ד"ה כרת. 16 ברכות יג. א. 17 ב"ד מו. ב.

(במד' ג), והוא מן ונמלחם בשר ערלתכם (יא), וטעמו אם היה ראב"ע בר מצוה ולא ימול את בשר ערלתו יש עליו כרת, כי מצות הנער הקטן על האב, ואם אביו לא מלהו, ימול את עצמו בהיותו ברשותו⁴⁷. וכרת בידי שמים⁴⁸. והטועים יחשבו, כי אם מת הנער ולא נמול אין לו חלק לעולם הבא. ואין פי' הנפש כרצונם⁴⁹, כי נפש כמו איש⁵⁰, וטעמו גוף שיש לו נפש, וכן נפש כי תחטא (ויקרא ד ב). וי"א כי כרת המת קודם נ"ב שנה⁵¹, וי"א כי כרת שיכרת שמו כמות זרעו על כן אמר הכתוב מעמיה, כי מי שיש לו בנים כאילו חי ושמו לא נכרת. (טז) וגם נתתי. כמו נתתי כסף השדה (כג יג), והנה שניהם על לשון עבר במקום עתיד.

47 ברשות עצמו. 48 כרת היא מיתה בידי שמים. 49 כרצונם של הטועים שפירשו נפש כאן נשמה. 50 כאן באה נפש במובן איש, בהשאלה. 51 מת בחמשים שנה זו היא מיתה כרת (מו"ק כח, א). רש"י: הולך עירוי ומת

בשמו⁸¹ ואמר שלמה בנה ולא אמר אדוני המלך. וכן אמרו רד"ק גבותי⁸² ז"ל הקורא לרבו בשמו גורם לשכינה שתסתלק מישראל. וכן האשה לבעלה כי אדניה הוא כמו שאמר: והוא ימשל כן (לעיל ג טז), וכן אמרה שרה ואדוני זקן (להלן יח יב) ולא אמרה ואברהם זקן, ואברהם אמר ואם שרה (להלן פסוק יז). וכן אמר הכתוב דרך ספור: פתח בית האיש אשר אדניה שם (שופטים יט כו). לפיכך אמר לאברהם לא תקרא את שמה שרי ולא אמר כן לשרה על אברהם אלא אמר ולא יקרא (לעיל פסוק ה) ר"ל בפני האנשים הקוראים בשמך. ואמרו רבותי ז"ל⁸³ כי הקורא לשרה שרי אינו עובר בלאו ועשה, כי אברהם הוא שנצטוו עליה לא אחר שנאמר לא תקרא, כי שרה שמה, ר"ל יהיה שמה כמו שאמר והיה שמך אברהם (לעיל פסוק ה) ואחר שתקרא אותה אתה שרה כן יקראו לה הקוראים. ושינוי שמה כמו שפירשנו באברהם⁸⁴ ואמרו רבותי ז"ל⁸⁵ מתחלה שרי לאומתה ולבסוף שרה לכל העולם.

(טז) וברכתי, שאתן לה עדנה ואשיב לה מקורה ודרך נשים. ועוד פלא אחר יותר גדול אעשה עמה שתלד, זהו שאמר וגם נתתי, כמו נתתי כסף השדה (להלן כג יג). וברכתיה, בזרע רב שיצא 77 יבמות מה. ב. 78 קידושין כט. א. 79 ראה לעיל פסוק י. 80 ראה מו"ק כח, א. 81 כן פי' הרד"ק שם. 82 ל"מ, וראה סנהדרין ק, א. 83 ברכות יג, א. 84 לעיל פסוק ה. 85 ברכות שם.

רד"ק מולים ומקצתם אינם מולים. בבשרכם, והעבדים יליד בית ומקנה כסף בכלל כי שלהם הם. (יד) וערל זכר, מבני ישראל כי להם המצוה והעונש, ובני בית שצוה למול לא צוה להם, אבל המצוה לאברהם ולזרעו כדי שלא יהיו בבית אחד שתי אמונות, ויהיו לעם אחד שוים באמונה ובמעשה. ואם לא ירצה אותו בן בית למול, ימכרו הישראלי אדוניו ולא ישהנו בביתו ערל יותר משנים עשר חודש כמו שקבלו רבותי ז"ל⁷⁷ הזכר ככם שיהיה ערל שלא ימול את בשר ערלתו, ונכרתה הנפש ההיא, והוא שהגיע למצוה ולא מל אותו אביו⁷⁸ אם אינו מל את עצמו חייב כרת, אבל אביו אינו חייב כרת עליו אבל עבר מצות עשה. ימול שרשו: נמל מבנין הקל מן ונמלחם⁷⁹. והכרת פירשו רבותי ז"ל שימות בחצי ימיו⁸⁰. הפר, בריתי שהיה ביני ובין אברהם היה גם כן ביני לבינו כי זרע אברהם הוא והוא ביטל אותו.

(טו) ויאמר... לא תקרא, כי האיש הוא הקורא לאשתו בשמה ולא האשה לאישה, אלא דרך כבוד בלשון אדנות קוראה לו לא בשמו, כי כל מי שיש לו מעלה על אחר אין ראוי לאשר למטה ממנו לקראו בשמו, כמו אביו או רבו או אדניו, וכן אמר על ירבעם וזה הדבר אשר הרים יד במלך שלמה בנה את המלוא (מלכים א יא כז) קרא אותו מורד במלך לפי שקרא שלמה

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף כט עמוד א

3

עד שימשוך ויחזיק. משכו במנה, ולא הספיק לפדותו עד שעמד במאתים - נותן מאתים; מאי טעמא? אנתן הכסף וקם לו. משכו במאתים, ולא הספיק לפדותו עד שעמד במנה - נותן מאתים; מאי טעמא? לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש. פדאו במאתים, ולא הספיק למושכו עד שעמד במנה - נותן מאתים; מאי טעמא? בנתן הכסף וקם לו. פדאו במנה, ולא הספיק למושכו עד שעמד במאתים - מה שפדה פדוי, ואין נותן אלא מנה. אמאי? ה"נ נימא: לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש! אטו הדיוט לאו במי שפרע קאי?

מתני'. כל מצות הבן על האב - אנשים חייבין, ונשים פטורות, וכל מצות האב על הבן - אחד אנשים ואחד נשים חייבין. וכל מצות עשה שהזמן גרמא - אנשים חייבין, ונשים פטורות, וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא - אחד האנשים ואחד הנשים חייבין. וכל מצות לא תעשה, בין שהזמן גרמא בין שלא הזמן גרמא - אחד האנשים ואחד הנשים חייבין, הנן מכל תקיף ובל תשחית ובל תטמא למתים.

גמ'. מאי כל מצות הבן על האב? אילמא כל מצות דמיחייב ברא למיעבד לאבא, נשים פטורות? והתניא: איש - אין לי אלא איש, אשה מניין? כשהוא אומר: גאיש אמו ואביו תיראו - הרי כאן שנים! אמר רב יהודה, ה"ק: כל מצות הבן המוטלות על האב לעשות לבנו - אנשים חייבין, ונשים פטורות. תנינא להא דת"ר: האב חייב בבנו למולו, ולפדותו, וללמדו תורה, ולהשיאו אשה, וללמדו אומנות; וי"א: אף להשיטו במים; רבי יהודה אומר: כל שאינו מלמד את בנו אומנות - מלמדו ליסטות. ליסטות ס"ד? אלא, כאילו מלמדו ליסטות.

למולו. מנלן? דכתיב: וזימל אברהם את יצחק בנו. והיכא דלא מהליה אבוא - מיחייבי בי דינא למימהליה, דכתיב: ההמול לכם כל זכר; והיכא דלא מהליה בי דינא - מיחייב איהו למימהל נפשיה, דכתיב: וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה. איהי מנלן דלא מיחייבא? דכתיב: זכאשר צוה אותו אלהים, אנתו - ולא אותה. אשכחן מיד, לדורות מנלן? תנא דבי ר' ישמעאל: כל מקום שנאמר צו - אינו אלא זירוז מיד ולדורות; זירוז - דכתיב: הוצצו את יהושע וחזקוהו ואמצהו, מיד ולדורות - דכתיב: שמן היום אשר צוה ה' והלאה לדורותיכם.

לפדותו. מנלן? דכתיב: יכל בכור בניך תפדה. והיכא דלא פרקיה אבוא - מיחייב איהו למפרקיה, דכתיב: יאפדה תפדה. ואיהי מנלן דלא מיפקדה? דכתיב תיפדה תפדה, כל שמצווה לפדות את עצמו - מצווה לפדות את אחרים, וכל שאינו מצווה לפדות את עצמו - אינו מצווה לפדות אחרים. ואיהי מנלן דלא מיחייבא למיפרק נפשה? דכתיב תיפדה תפדה, כל שאחרים מצווים לפדותו - מצווה לפדות את עצמו, וכל שאין אחרים מצווים לפדותו - אין מצווה לפדות את עצמו. ומנין שאין אחרים מצווין לפדותה? דאמר קרא: יבכל בכור בניך תפדה, בניך - ולא בנותיך. תנו רבנן: הוא לפדותו ובנו לפדות - הוא קודם לבנו; רבי יהודה אומר: בנו קודמו, שזה מצותו על אביו, וזה מצות בנו עליו. אמר רבי ירמיה: הכל מודין,

אלו הן המסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים. המסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים הם:

מסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים - למשל, מסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים.

מסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים - למשל, מסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים.

מסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים - למשל, מסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים.

מסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים - למשל, מסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים.

מסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים - למשל, מסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים.

מסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים - למשל, מסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים.

מסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים - למשל, מסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים.

מסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים - למשל, מסמכים שיש להם חשיבות היסטורית או ערכי מסמכים אחרים.

5

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מילה סימן רסד

מי ראוי למול, ובמה מלין, וכיצד מלין, ובו ו' סעיפים.

סעיף א

הכל כשרים (א) למול; (א) אפילו עבד (ב) (אשה ג) וקטן (ד) <א> וערל ישראל א שמתו אחיו מחמת מילה. (ג) ואם יש ישראל גדול שידוע למול, הוא קודם לכולם. (ה) ו"א דאשה לא תמול (סמ"ק והגהות מרדכי), ג (נ) וכן (נ) נהגין להדר אחר איש). (ו) אבל עובד כוכבים, אפילו הוא מהול, לא ימול כלל. א ואם מל <א> אין צריך לחזור ולמול פעם שנית. הגה: ג (ז) ו"א (ז) דחייבים לחזור ולהטיף ממנו דם ברית. (טור בשם סמ"ג). וכן עיקר. (ח) מומר (ט) לכל התורה כולה, (ט) או שהוא (ת) מומר לשלוח, ודינו כעובד כוכבים (כ"מ בש"ס פ"ב דע"א ובטור וב"י בשם הר"מ מנח וב"ה וד"מ שבא"ו מסתפק). ז תיטק שהוצרכו למול תוך ח', מפני הסכנה, (ט) אין חילוק בין ישראל לעובד כוכבים, דכל תוך ח' לא מיקרי מילה. ו מיהו <ד> אם נשארו ציצין המעכבין המילה, או שמל ולא פרע, יגמור הישראל המילה לח' או לאחר שיתרפא (רשב"א). (יא) ויש לאדם לחזור ולהדר אתר מוהל ובעל ברית היותר טוב וצדיק (א"י). (ב) (ב) (ב) ואם (יא) נתנו לאחד, <ה> אסור לחזור בו. מיהו אם חזר בו, הוי חזרה (מרדכי ס"פ כל הגט). (ג) (ג) ואין מעיל בזה קבול (ב) קנין. (הגהות מרדכי דשבת ותשובת הרא"ש כ"ב י"ב). (ד) אבל אם נשבע לו, <כ> כופין אותו שיקיים (שם בהרא"ש). (ט) ואם נתנו לאחד ולא היה בעיד, ואב היה סבור שלא יהיה שם בזמן המילה ושלח אתר אחר ובתוך כך בא הראשון, ימהלנו הראשון, ודודאי לא חזר מן הראשון (ב"י בשם תשו"ר"מ ומתרי"ק שורש ע"ו). (ט) אשה אינה יכולה ליתן לאחר למול, (ד) דהרי אינה שייכה במצות למול את בנה (שם בתשובה בשם ר"מ).

סעיף ב

בכל מלין, ואפילו בצור ובזכוכית ובכל דבר הכורת, חוץ מבקרומית של קנה, לפי שקסמים נתזים ממנו ויבא לידי כרות שפכה. (ז) ומצוה מן המוכחר למול בברזל, בין בסכין בין במספרים, ונהגו למול בסכין.

סעיף ג

(ת) כיצד מלין, חותכין את הערלה, (ג) כל העור החופה העטרה, (ט) <ת> עד שתתגלה העטרה, ואח"כ פורעין את הקרום הרך שלמטה מהעור, בצפורן, ומחזירו לכאן ולכאן עד שיראה בשר העטרה, ואח"כ מוצצין המילה עד שיצא הדם מהמקומות הרחוקים, כדי שלא יבא לידי סכנה. וכל מוהל שאינו מוצץ, מעבירין אותו. (ב) ואחר שמצץ נותן עליה אספלנית או רטיה או אבק סמים העוצרים הדם. הגה: (ב) ויהיה מוהל, אם יש לאספלנית שפה, שיהפכנו לחוץ ולא לפנים, שלא לדבק במכה ויבא לידי סכנה. (רבינו ירוחם נתיב א').

סעיף ד

מל ולא פרע, כאילו לא מל.

סעיף ה

יש ציצים המעכבים המילה ויש שאינם מעכבים אותה. כיצד, אם נשאר מהעור עור החופה את רוב (ד) גובהה של עטרה, ט אפילו במקום אחד, זהו המעכב את המילה וכאילו לא נימול. ואם לא נשאר ממנו אלא מעט, ואינו חופה רוב גובהה של עטרה, אינו מעכב המילה. (ב) ומ"מ! (ט) אם הוא בחול, לכתחילה יטול כל הציצים הגדולים אף שאינם מעכבים (טור).

סעיף ו

(ב) קטן שבשרו רך ומדולדל או שהוא בעל בשר הרבה עד שנראה כאילו אינו מהול, רואים אם בעת שמתקשה נראה מהול א"צ למול פעם שנית, (ב) ומ"מ משום מראית העין יא (ז) <ט> צריך לתקן ריבוי הבשר שמכאן ומכאן. ואם אינו נראה נימול בעת הקישוי, צריך לחתוך כל הבשר המדולדל עד שיהיה נראה כנימול בשעת קישויו. הגה: (ב) וא"צ שיהא נראה בעת קישויו רוב העטרה, (ז) הואיל ונימול פעם אחת כהוגן, אפילו אינו נראה (ב) רק מיעוט העטרה שנמול סגי וא"צ למולו שנית. ומ"מ אם אפשר יתקן ע"י שימושך העור וידחקנה לאחוריה ויקשרנה שם עד שתעמוד ולא תחזור למטה. (ת"ה סימור"ס ד).